

בבית המשפט העליון

רע"א 1868/16

לפני: כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין

המבקש: ישי רוז

נגד

המשיבים: 1. עופר האפרתי
2. אי מייליון בע"מ

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו (השופטת ע' צ'רניאק) מיום 4.2.16 ברת"ק
25969-12-15

בשם המבקש: עו"ד אופיר לב

בשם המשיבים: עו"ד רון אובוז

פסק-דין

א. בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטת ע' צ'רניאק) מיום 4.2.16 ברת"ק 25969-12-15, במסגרתה נדחתה בקשת רשות הערעור שהגיש המבקש על פסק דינו של בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב-יפו (השופטת ר' ערקובי) מיום 24.11.15 בת"ק 65201-01-15. עניינה של הבקשה – פיצויים על פי סעיף 30 לחוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982 (להלן חוק התקשורת), שתורפו דברי פרסומת המשוגרים – בענייננו, באמצעות דואר אלקטרוני – ללא רשות מקבליהם, והמכונים "דואר זבל" (spam).

רקע והליכים קודמים

ב. בין הימים 15.6.09-19.3.14, שלחה המשיבה 2, חברה העוסקת בפרסום ברשת האינטרנט, מעל 70 הודעות דואר אלקטרוני אל שתי תיבות דואר הנמצאות לטענת המבקש בשימוש, אחת פרטית ואחת עסקית; אף שלהודעות אלה צורף כפתור הסרה, לא לחץ עליו המבקש. ביום 31.1.15 הגיש המבקש לבית המשפט לתביעות קטנות בתל אביב תביעה בסך 33,800 ₪ נגד המשיבים בטענה, כי הודעות אלה מהוות דברי פרסומת אסורים כהגדרתם בסעיף 30 לחוק התקשורת. המבקש טען, כי בעקבות

פסיקת בית משפט זה ברע"א 2904/14 גלטברג נ' קלאב רמון (2014) (להלן עניין גלטברג) ורע"א 1954/14 חזני סיתונית מועדון דאיה (2014) (להלן עניין חזני) אין באי הקשת ההסרה כדי להפחית מן הפיצויים. בנוגע לתום ליבו טען המבקש, כי חיכה עד להצטברות סכום התביעה ל-35,000 ₪ ורק אז תבע את המשיבים, כיון שלדבריו "1,000 ₪ שיכולתי לתבוע אם הייתי מסיר, זה לא היה מדגדג את כיסו של הנתבע, ולכן חיכיתי שייגיע ל-35,000 ₪, כדי שאוכל לתבוע". בנוסף טען כי הוא מנכ"ל חברה ואין לו זמן לבלותו בבית המשפט, ולכן - כדי לעודדו להגיע לבית המשפט - נחוץ לו פיצוי של 35,000 ₪.

ג. בפסק דינו המפורט קבע בית המשפט לתביעות קטנות, כי המשיבים קיבלו אישור מן המבקש לשלוח הודעות פרסומיות לתיבת הדואר האלקטרוני הפרטית (להלן התיבה הפרטית), ולכן לא עברו על הוראות סעיף 30א(ב) לחוק. בית המשפט הסיק מן הפרטים המופיעים בדף הפלט אשר צורף לכתב ההגנה – שם המבקש, כתובת הדוא"ל הפרטי שלו, מספר הטלפון שלו וכתובת ה-IP שלו – כי האישור אכן ניתן; זאת - כיון שהמבקש לא הצליח להסביר מהיכן יכלו המשיבים להשיג נתונים אלה מלבד באמצעות האישור שניתן. בנוגע לכתובת הדואר האלקטרוני העסקית (להלן הכתובת העסקית) קבע בית המשפט, כי המבקש לא הוכיח שכתובת זו אכן הייתה בשימוש. לשיטת בית המשפט, כדי להוכיח זאת היה על המבקש להציג מסמך כלשהו המראה כי הוא בעליה של כתובת דואר זו, או כי החברה שהכתובת הייתה בבעלותה (חברת "אמא פולניה", שלטענתו היה המבקש העובד היחיד בה ונסגרה טרם התביעה), נתנה לו רשות להשתמש בה והוא אכן המשתמש היחיד. עוד הוסיף בית המשפט, כי גם אילו הוכיח המבקש שאכן נשלחו אליו הודעות שלא כחוק, היו נפסקים לטובתו פיצויים נמוכים בסך 3,000 ₪ בלבד, בעקבות התנהלותו חסרת תום הלב. בית המשפט קבע, כי העובדה שהמבקש השהה בכוונת מכוון את הגשת התביעה כדי שיוכל לתבוע סכום כסף גבוה יותר אינה מעידה על תום לב, ואינה עולה בקנה אחד עם תכלית החקיקה. בנוסף קבע בית המשפט כי הוכח שהמשיבים הפסיקו לדוור דברי דואר שלא כחוק, ומכאן שאפקט ההרתעה הושג בעניינם, ועל כן השיקולים בעניין הרתעה ולעידודה של הגשת תביעה אינם חלים בנידון דידן. לבסוף הושתו על המבקש הוצאות בסך 1,500 ₪.

ד. כלפי פסק דין זה הגיש המבקש בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו; זו נדחתה בהחלטה מיום 4.2.16, בה נפסק, כי המקרה אינו בא בגדר המקרים הנדירים בהם תינתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט לתביעות קטנות, ובפרט כשמדובר בממצאי עובדה ומהימנות שקבעה הערכאה הדיונית. מכאן בקשת רשות הערעור.

בקשת רשות הערעור

ה. ראשית נטען, כי שגה בית המשפט כשבחן האם המבקש הוא בעליה של תיבת הדואר האלקטרוני לצורך הקביעה האם הוא "נמען" לפי סעיף 30א לחוק. לטענתו "נמען" כהגדרתו בחוק הוא מקבל דבר הדואר ולא בעלי התיבה. שנית נטען, כי שגה בית המשפט כאשר קיבל את דף הפלט ובו נתוני המבקש כראיה להסכמה כהגדרתה בסעיף 30א(ב) לחוק. לטענת המבקש רשומה שכזו אינה יכולה להוות ראיה להסכמה, כיון שיכולים להיות הסברים רבים להימצאות הפרטים ביד השולחים מלבד הסכמת המקבל. שלישיית נטען – וכאן העיקר לענייננו, כפי שיפורט – כי המשיבים יוצגו על ידי מייצג מקצועי בבית המשפט לתביעות קטנות ללא ידיעת בית המשפט, ולכן נהנו מיתרון בלתי הוגן ופסול בערכאה הדיונית באופן המקים עילה לדיון בגלגול שלישי. לתמיכת דבריו צירף המבקש פרוטוקולים מתיקים שונים בהם ייצג המייצג חברות שונות בבית המשפט לתביעות קטנות.

ז. בהחלטה מיום 30.3.16 התבקשה תגובת המשיבים בנושא הייצוג בלבד. בתגובה מיום 20.4.16 נטען, ראשית, כי בקשת רשות ערעור בגלגול שלישי על פסק דינו של בית משפט לתביעות קטנות תתקבל במשורה ובמקרים חריגים בלבד שאין מקרה זה בא בגדריו. שנית נטען, כי מייצגם אינו מייצג מקצועי, והוא נשכר ליתן שירותיו בעבור המשיבה 1 ככלכלן העוסק בחברות אינטרנט עוד בטרם הגיש המבקש את תביעתו. שלישיית נטען, כי גם אם יש לראות את המייצג כמייצג מקצועי, אין בכך כדי להביא במקרה זה ליתרון בלתי הוגן ולחוסר שוויון הנובע ממנו, שכן לטענתם, המבקש הוא "תובע סדרתי" בתביעות לפי סעיף 30א לחוק, המבין ומכיר היטב את הדין ומתנהל כשלעצמו כ"תובע מקצועי". רביעית נטען, כי תביעת המבקש לוקה בחוסר תום לב, בעקבות התנהלותו, בכך שחיקה עד שיגיע סכום התביעה ל-35,000 ₪ ורק אז תבע.

דיון והכרעה

ח. לאחר העיון בבקשה, בתגובה ובנספחיהן, סבורני כי יש ליתן רשות ערעור, לדון בבקשה כבערעור ולקבלו באופן חלקי, כפי שיפורט, והכל בנושא הייצוג ובו בלבד.

ט. כידוע, הלכה היא כי לא תינתן רשות ערעור בגלגול שלישי אלא במקרים בהם מעוררת הבקשה שאלה משפטית כללית החורגת מעניינם של הצדדים. כך בכלל, ובפרט מקל וחומר כשמדובר בבקשת רשות ערעור בגלגול שלישי על פסק דינו של בית

המשפט לתביעות קטנות, שעליה להינתן "במשורה שבמשורה [...] ואך בעוול זועק, או בשאלה משפטית בדרגת חשיבות גבוהה ביותר" (רע"א 8144/04 בודקר נ' בשקירוב, פסקה ט(ב) לחוות דעתי (2005)). כך במיוחד כאשר מדובר בהתערבות בממצאי עובדה ומהימנות, ובענייננו, בכפוף לדיון להלן בשאלת ייצוג המשיבים, לא מצאתי טעם חריג להתערב בקביעת בית המשפט לתביעות קטנות, ממנה לא מצא בית המשפט המחוזי לשנות, לפיה המבקש התיר למשיבים לשלוח לו הודעות פרסומת, ודי היה בכך כדי לדחות את התובענה מעיקרא. עם זאת, ראיתי להידרש לבקשה זו בסוגיית הייצוג בבית המשפט לתביעות קטנות, שיש בה עניין רחב מן התיק הנוכחי (השוו רע"א 9615/05 שמש נ' פוקצ'טה בע"מ (2006)). אומר כבר כאן, כי אעסוק בנושא חרף אמביוולנטיות כלפי המבקש, שהתדיינות זו מטעמו אינה הטיפוסית לתביעות קטנות ולתכליתן, ואני מתנסח בזהירות ראויה; המשיבים טענו כי הוא "תובע סדרתי", אך גם בלא שנעטר אותו בתואר זה ברי כי הירבה תביעות יחסית והיה למיומן בתחום זה, שהרי גם העיד על עצמו כי מתחילת אותה שנה (2015) כבר הגיש 4 תביעות מסוג דומה (עמ' 2 לפרוטוקול בית המשפט לתביעות קטנות מיום 29.7.15).

י. מטרתו ותכליתו של בית המשפט לתביעות קטנות היא פתיחת שערי המשפט בפני "האזרח הקטן" על ידי יצירת מכשיר זמין, יעיל ומהיר לביורון של תביעות בסדר גודל קטן יחסית, שאילו היו צריכות להתברר בסדר דין רגיל היו הופכות לא כדאיות: "הדיון בתביעות הקטנות יהיה ללא פורמליות, מהיר וזול. עיקר הכוונה בהקמת מוסד שיפוטי זה, הוא לאפשר לאזרחים הנאלצים לוותר על תביעותיהם משום ההוצאות הגדולות והטרדה של משך ההתדיינות, להביא תביעות לסכומי כסף קטנים לפני המוסד השיפוטי החדש..." (דברי ההסבר להצעת חוק שיפוט בתביעות קטנות, תשל"ה—1975, הצעות חוק תשל"ה, 205). מטרה זו מתממשת על ידי פישוט הליכי הדיון, תוך הגמשת סדרי הדין ודיני הראיות וקביעת אגרות משפט נמוכות, האמורות להפוך את בית המשפט לתביעות קטנות לפורום נגיש וידידותי לציבור הרחב, וליתן סעד בגדרים אלה; ראו גם ח' בן-נון וט' חבקין הערעור האזרחי 543-544 (מהדורה 3, 2012) (להלן הערעור האזרחי); ש' לויין פרוצדורה אזרחית – סדרי דין מיוחדים בבתי המשפט 97 (תשס"ג-2003) (להלן לויין, סדרי דין מיוחדים).

יא. דרך מרכזית נוספת למימוש תכלית זו היא הגבלת ייצוגם של בעלי הדין. נביא את סעיף 63 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן חוק בתי המשפט):

(א) ייצוג בעל דין בבית משפט לתביעות קטנות על ידי עורך דין יהיה רק ברשות בית המשפט ומטעמים מיוחדים שיירשמו; בעל דין רשאי, ברשות בית המשפט, להיות מיוצג על ידי ארגון שקבע לענין זה שר

המשפטים, ובמקרה זה ירשה בית המשפט לבעל הדין שכנגד להיות מיוצג כפי שיורה.

- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), יכול אדם, באישור בית המשפט לתביעות קטנות, לייצג בעל דין בבית משפט לתביעות קטנות, אם בעל הדין ייפה את כוחו לכך וייפוי הכוח הוגש לבית המשפט לתביעות קטנות; אין לייצג אדם לפי סעיף קטן זה -
- (1) אם המייצג עוסק בייצוג בדרך קבע;
- (2) אם הייצוג נעשה במהלך הרגיל של עסקיו של המייצג;
- (3) אם הייצוג נעשה בתמורה.

ראו גם הערעור האזרחי, בעמ' 544; לוי, סדרי דין מיוחדים, בעמ' 97.

למרות חשיבותה הרבה של הזכות לייצוג משפטי, שאינה טעונה אריכות דברים, קבע המחוקק כי למען ייעולו והנגשתו של הליך התביעה הקטנה, אין לאפשר את ייצוגם של הצדדים על ידי עורכי דין בהליך זה. כך נמנע ייקור ההליך לתובע התביעה הקטנה, ולצד זאת נמנעת יצירת חוסר שיון אל מול נתבעים שבחלקם – לא כולם כמובן – הם חברות חזקות. בית המשפט לתביעות קטנות היה למקום בו יכול האזרח להשמיע את קולו שלו ללא צורך בידע משפטי קודם. וכך נכתב ברע"א 5711/08 פרטוק נ' סול טורג'מן בע"מ (2009) על סעיף 63 האמור:

"מטרתו של סעיף זה משתלבת עם המטרה הכללית של בתי המשפט לתביעות קטנות שהוזכרה לעיל: הסעיף מאפשר לאזרח מהשורה ולצרכן הקטן לפנות לבית משפט ללא צורך בידע משפטי מוקדם וללא צורך בשכירת שירותיו של עורך דין אשר מייקרת מאוד את ההליך ויוצרת חסם בפני הפונים לבתי המשפט, בוודאי כאשר מדובר על תביעות בסכומי כסף קטנים. הסיפא של הסעיף מלמדת על החשיבות שראה המחוקק באיזון ובשוויון בין בעלי הדין, כך שאם בעל דין אחד מקבל היתר להיות מיוצג על-ידי ארגון מסוים, ירשה בית המשפט גם לבעל הדין שכנגד להיות מיוצג כפי שיורה בית המשפט. לסיכום ניתן ללמוד מהסעיף על החשיבות בשמירתם של שני עקרונות בבית המשפט לתביעות קטנות: עיקרון העדר ייצוג משפטי של בעלי הדין ועיקרון האיזון והשוויון בין בעלי הדין" (שם, פסקה 8 להחלטת השופטת ארבל; להלן עניין פרטוק).

יב. שני עקרונות אלה – אי שימוש בייצוג משפטי ושיון בין בעלי הדין – עומדים גם בבסיס סעיף 63(ב) לחוק, המתיר את הייצוג במגבלות מסוימות כאמור. הסעיף – שנועד במקורו, כפי שנכתב בדברי ההסבר להצעת החוק (הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 29) (ייצוג בעל דין), התשס"א-2000, הצעות חוק תשס"א 404), לעזור

לאוכלוסיות שאינן שולטות בשפה העברית (וראו רע"א 6892/13 חיימוביץ' נ' אוריון פסקה י"ב (2014) (להלן עניין חיימוביץ')) – מיישם עקרונות אלה על ידי הצבת תנאים המונעים ייצוג מקצועי והפרת השוויון בין הצדדים. עם זאת מאפשר הסעיף לבעל הדין שאינו רגיל ברזי דין לייפות, באישור בית המשפט, כוחו של הזולת לעמוד בפני בית המשפט ולשטוח את טענותיו, אך לא על-ידי מייצג-קבע, במהלך עסקים רגיל של המיצג, ובתמורה.

יג. איסור הייצוג מציב בעיה בפני חברות הנתבעות לדין בבית המשפט לתביעות קטנות; ברי כי חברה אינה יכולה לייצג את עצמה בפני בית המשפט ועליה לשלוח נציג מטעמה, אך העמידה בתנאים שמציב סעיף 63(ב) אינם פשוטים, כשמדובר בחברה העלולה להיתבע פעמים רבות בנושאים דומים (וראו ת"ק (י-ם) 2860/07 ליאור נ' גפן (2007); שמואל בכר ואבישי קליין "פרדוקס הייצוג והכוח בבית המשפט לתביעות קטנות? על תביעות ביטוח, פערי כוחות וכף רגלו של השופט" הפרקליט נ 327, 351 - 355 (תשס"ח)). בעיה זו הגיעה לפתחה של נציבת תלונות הציבור על השופטים, השופטת (בדימ') ט' שטרסברג כהן, שהתייחסה לנושא בחוות דעת 7/06 בעניין "ייצוג בבית המשפט לתביעות קטנות (השלמה)" מיום 7.8.06, והדברים מובאים לשם הצגת הבעייתיות:

"ערים אנו לכך כי חברה וחברת ביטוח בכלל זה, חייבת להיות מיוצגת על ידי אדם כלשהו. יש להניח כי הסדר לפיו אחד מפקידיה של החברה המטפל בעניין, מופיע מטעמה בהתדיינות, נותן תשובה מסוימת ומסויגת לבעייתיות האמורה. עם זאת, אין להלום מצב בו בית המשפט מאפשר לאדם מן החוץ לייצג חברה, למרות היותו אחד החריגים הנ"ל. יש בכך לכאורה ייצוג המנוגד להוראות החוק, הפוגע באחת מתכליותיו, שהיא שוויון בין הצדדים להתדיינות. בוודאי אין מקום לנוהג כזה, ככל שהשתרש בבתי המשפט לתביעות קטנות או באיזה מהם".

שאלת ייצוג החברות בבית משפט לתביעות קטנות באה לפני בית משפט זה בעניין חיימוביץ', בו נפסק כי חרף הבעייתיות, כל עוד לא שונה המצב החוקי "יש להקפיד על קיומן של הוראות החוק ככתבן וכלשונו" (בפסקה י"ד). כאמור, כדי לשמור על הוגנות ההליך ועל מטרתו, על החברה, הנהנית פעמים רבות מיתרון מובנה, לשלוח נציג מטעמה שעומד במגבלות המנויות בסעיף 63(ב) – קרי, הוא אינו עוסק בייצוג דרך קבע; הייצוג אינו נעשה במהלך הרגיל של עסקיו; והוא אינו מקבל תמורה לייצוג. כן נקבע שם, כי בכדי לדאוג לכך שהוגנות זו תישמר:

"מקום בו חברה נוטלת חלק בהליך בבית המשפט לתביעות קטנות על בית המשפט לברר, בפתח הדיון, את

מיהותו ומהותו של מייצגה. ככל שהמייצג בא בגדר אחת משלוש החלופות שבסיפת סעיף 63(ב) – לא יותר הייצוג. על הדברים להיות מתועדים בפרוטוקול.

ודוק, בירור מעמדו של המייצג מוטל על בית המשפט ולא על הצד שכנגד, שבהיותו לא מיוצג על בית המשפט לעמוד על משמר זכותו להליך שיוני והוגן.

יד. בפסיקתם של בתי המשפט לתביעות קטנות וערכאות ההשגה נאסר, על בסיס סעיף 63 לחוק, ייצוג חברה בין השאר על ידי עורך דין שהוא עובד שלה העוסק בתיק (ת"ק (ת"א) 40088-06-14 לבטר נ' מנורה מבטחים בע"מ (11.1.2015) (להלן עניין מנורה מבטחים)); על ידי מתמחה במשרד עורכי דין (רת"ק 54938-06-15 כהן ניסן נ' לגושני (2015)); על ידי משפטן שסיים את התמחותו אך טרם עבר את מבחני הלשכה (ת"ק (אש') 4043/06 שכטר הרי נ' מליניאק - סוכנות לביטוח בע"מ (16.01.2007)); על ידי עורכת דין שהשעתה את רשיונה (ת"ק (ת"א) 48867-02-14 גוטליב נ' פגסוס (2015)); ובאחד המקרים אף הושתו הוצאות משפט על חברה מקום שנציג שאינו עובד חברה, שנשלח מטעמה לשבת באולם אך לא לייצגה, התערב במהלך הדיון ונתן עצות משפטיות (ת"ק (ת"א) 50337-01-14 כהן נ' וודניק (05.04.2015)). העיקרון היסודי שעמד בבסיס פסיקות אלה הוא – נשוב ונטעים – עקרון השויון בין בעלי הדין והשמירה על הליך פשוט, מהיר ויעיל. יש לציין, כי אפשר שהתובע בבית המשפט לתביעות קטנות יהיה בעצמו בר-סמכא ובקי בדין מסוים לפני ולפנים אף שאינו עורך דין, כנטען במקרה זה לגבי המבקש, ובידי בית המשפט לשקול האם זהו מן המקרים בהם יש להתיר את הייצוג לפי סעיף 63(א) לחוק ואת ייצוג הצד שכנגד על פי השיקולים המפורטים בעניין פרטוק (פסקאות 11-13); ואולם, ראשית חכמה עליו לבחון את העובדות, כנקבע בעניין חיימוביץ.

טו. בנידון דידן מן הנספחים שצורפו לבקשה עולה חשש של ממש כי מייצג המשיבים הוא "מייצג מקצועי", שהייצוג על ידיו אינו עומד בתנאי סעיף 63(ב) לחוק, האוסר את הייצוג על ידי מי שעיסוקו בייצוג דרך קבע ותמורת תשלום. טענות המשיבה, שאינן נתמכות בתצהיר או מסמכים כלשהם, כי מדובר בעובד – לא הצליחו לשכך חשש זה. בנוסף לכך, בית המשפט לתביעות קטנות לא עמד על זכותו של המבקש ולא בדק את מיהות המייצג כפי שנקבע בעניין חיימוביץ, או למצער לא פירט בדיקה זו בפרוטוקול, ואף לכך עלולות להיות השלכות בכגון דא. ועם זאת, במקרה דנא בנסיבותיו הקונקרטיות אין באי הקפדה זו על הוראת החוק והפסיקה כדי להצדיק התערבותנו לגופו של פסק הדין. בית המשפט לתביעות קטנות קבע כעניין שבעובדה, כי המבקש נתן את אישורו לשליחת דברי הדואר לתיבה הפרטית, וכי התיבה העסקית לא הייתה בשימוש; קביעות אלה עולות מחומר הראיות, ועיון בפרוטוקולים ובכתבי

בית הדין מראה כי ייצוגם של המשיבים לא השפיע עליהן באופן משמעותי. חרף זאת יש לתת ביטוי לפגם שנפל בייצוג המשיבים, במקרה זה במישור ההוצאות, כפי שיפורט להלן.

טז. למעלה מן הצורך אתייחס לטענות המשיבים באשר לתום ליבו של המבקש. כפי שנכתב בחוות דעתי בעניין חזני, בפיצויים על פי סעיף 30א לחוק "מחובתו של הנפגע, ככל בעל דין בכל עניין משפטי, לנהוג בתום לב" (הדגשה במקור – א"ר), אלא שהשאלה האם מעשים מסוימים עולים כדי חוסר תום לב תלויה בנסיבות המקרה ובמטרותיו של החוק. כפי שפורט שם בחוות דעתו של חברי השופט פוגלמן, מטרותיו של סעיף 30א לחוק הן "אכיפה, הרתעה ועידוד הגשת תובענות יעילות" (בפסקה 10); וראו גם רע"א 1621/16 Mega Advanced Mathematical System נ' זילברג, פסקה 10 (14.6.16). בעניין גלסברג ובעניין חזני - בחוות דעתי אשר לה הסכים חברי השופט עמית - תוך ניואנס מסוים מעמדת השופט פוגלמן, נקבע כלהלן:

"הפיצויים הניתנים על פי סעיף 30א לחוק הם כאמור פיצויים לדוגמה, דהיינו – אינם נגזרים ישירות ממידת הנזק הקונקרטי אשר נגרם למאן דהוא. בפיצויים מעין אלה, לא הטיל המחוקק על הנפגע חובה שבדין להקטין את נזקו..."

עם זאת, אין בדברים אלה כדי למנוע מבתי המשפט, בקביעת גובה הפיצויים שיש לשלם על הפרת סעיף 30א לחוק, לשקלל בין יתר הגורמים גם את העובדה שהמעוול איפשר להסיר את שמו של הניזוק מרשימת תפוצת דברי הפרסומת בקלות יחסית, וכל העושה כן הרי זה משובח וייפטר מן המטרד במהרה" (עניין גלסברג, פסקה י"ז, הדגשה במקור; והדברים מופיעים כאמור גם בחוות דעתי בעניין חזני).

התנהלות בדומה לזו של המבקש, שכנטען קיבל דברי דואר ללא שלחץ על כפתור ההסרה עד שסכום התביעה נעשה כדאי לו ומרתיע לחברה, סבורני כשלעצמי כי צריכה היא להוות שיקול אחד בקביעת הפיצוי. אכן, בעניין חזני נכתב באשר לגובה הפיצויים לפי הסעיף: "סוג שני של שיקולים עניינו בשאיפה לעודד הגשת תביעות יעילות שמטרתן להגשים את תכליות החוק. לשם כך יש לשקול את עלויות ניהול ההליך ביחס לתועלת שתופק ממנו ... כשמדובר בתביעה אישית לפי סעיף 30א(י) לחוק, סכום הפיצוי שייפסק אינו קשור בנזק שנגרם בפועל, אלא נועד כשלעצמו לתמרץ הגשת תביעות יעילות" (שם, פסקה 10 לחוות דעתו של השופט פוגלמן, ההדגשה הוספה – א"ר). ואולם, גם אם תמריץ זה יכול שיילקח בחשבון על ידי הבא לתבוע בשקלו האם תביעה זו כדאית או לא, יש להידרש לנסיבות כל מקרה. דחיית הגשת התביעה ללא לחיצה על כפתור ההסרה, לא בהכרח תעיד על חוסר תום לב, וכל מקרה לגופו; גם כאן

דרושה מידתיות, והשהיה רבתי תפעל שלא לטובת התובע. יש לבחון את מכלול הנסיבות וביניהן את זמן הדחיה, את כדאיות התביעה ואת שיקולי ההרתעה והיעילות במקרה הספציפי, והכל על פי הנקבע בעניין חזני. וכאמור, הדברים נאמרים מעבר לצורך, משתביעת המבקש נדחתה לגופה לאחר שנמצא כי נתן הסכמתו למשיבים למשלוח הודעות פרסומת.

כאן המקום להזכיר את הצעתי בעניין גלטברג לפיה ייטיב המחוקק לעשות אם יאפשר לבתי המשפט "במקרים המתאימים, ומבלי לאיין את התמריץ שיש לשמר לעניין הגשת תביעות מעין אלה, לפסוק חלק מן הסכומים לטובת מטרות ציבוריות כגון עמותות – שבהן כמובן אין כוונת רווח – אשר שמו להן למטרה להילחם בתופעת ה-spam באופן קונקרטי, או למען הגנת הפרטיות" (בפסקה י"ד).

יז. כללם של דברים, הוחלט איפוא ליתן רשות ערעור, לדון בבקשה כבערעור ולקבלו באופן חלקי. בנסיבות, עקב הפגם שנפל בייצוג המשיבה, ותוך התחשבות מנגד בעובדה שהמבקש דנן הוא בר-הכי בתביעות מסוג זה, יופחתו ההוצאות שנפסקו לטובת המשיבים בבית המשפט המחוזי ובבית המשפט לתביעות קטנות במחצית (מסך 5,000 ₪ בבית המשפט המחוזי ו-1,500 ₪ בבית המשפט לתביעות קטנות, לסך 2,500 ₪ ו-750 ₪ בהתאמה). בנוסף, ישאו המשיבים בהוצאות המבקש בהליך זה בסך של 2,000 ₪.

ניתן היום, י"ג בסיון התשע"ו (19.6.2016).

המשנה לנשיאה